ZM G 12/6

BIBLIOTÉKA.

Svazek VI.

POMOLOGIE.

(Soustavy pro veškeré naše ovoce.)

Sepsal

Lud. F. Naumann,

první učitel na zemském pomolog. ústavu v Troji, vydavatel a redaktor „Listů Zahradnických“ a „Zahrad. Tabulek“ atd., atd.

(S 8 výkresy.)

Cena 60 kr.

V PRAZE.

Nakladatel RUDOLF STORCH knihkupec v Karlíně.

ÚSTŘEDNÍ SLOVANSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ KNIHOVNA A ČÍTÁRNA Č. A. Z. V PRAZE.

[Knihovna Všezahradnického Musea]

Inv. čís. 1340

ZAHRADNICKÁ BIBLIOTÉKA.

Spisy poučné,

věnované zájmům zahradnickým vůbec.

Vydavatel a redaktor

LUD. F. NAUMANN,

učitel nauk zahradnických na zemském pomologickém ústavu

v Troji.

Svazek šestý:

POMOLOGIE.

V PRAZE.

Nakladatel RUDOLF STORCH knihkupec

v Karlíně.

POMOLOGIE.

(Soustavy pro veškeré naše ovoce.)

Sepsal

LUD. F. NAUMANN,

prvni učitel na zem. pomol. ústavu v Troji, vydavatel a redaktor „Listů Zahradnických" a „Zahrad. Tabulek" a t. d., a t. d.

(S 8 výkresy.)

V PRAZE.

Nakladatel RUDOLF STORCH knihkupec v Karlíně.

ÚSTŘEDNÍ SLOVANSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ KNIHOVNA A ČÍTÁRNA Č. A. Z. V PRAZE.

[Knihovna Všezahradnického Musea]

Inv. čís. 1340.

Úvod.

An pomologie skoro nejdůležitější odvětví v zahradnictví jest, a doposud podobných spisů v jazyku českém o této nestává, odhodlal jsem se tento spisek sestaviti, ve kterémž jednotlivé soustavy ku rozdělení našich ovocných druhů uvádím.

Počínaje s nejstaršími, které ovšem již jen více historické ceny mají, uvádím vždy na konci každého druhu ovoce soustavu onu, které doposud nejvíce se používá, a dle které naše ovocné druhy roztřiďujeme.

Koje se nadějí, že spisek tento, který tvoří zároveň šestý svazek „Zahradnické bibliotéky“, našim pánům zahradníkům a zahradomilům vhod přijde, žádám zároveň, kdyby snad P. T. pánům čtenářům ještě některé soustavy známy byly, mně je laskavě zdělili, by při vydání druhém se též uvésti mohly.

V Troji, v květnu 1885.

Spisovatel.

Obsah.

Stránka

Úvod.

Soustavy jablk. Soustava Jonstonova, Mangerova, Diellova, Christova, Sicklerova, anglická, Lukassova, Hockova, Diellova, spojená s Lukassovou, Langerova, Bosseova, Lukassova, Berghuisova, Warderova, Hockova, dvojitá . . . . 1—15

Soustavy hrušek. Soustava Jonstonova. Mayerova, Mangerova, Diellova, Christova, Sicklerova, Diellova a Lieglova, soustava anglická, Dittrichova, Meckerova, Lukassova, Jahnova, Bosseova, Berghuissova, dvojitá Lukassova 15—27

Soustavy třešní. Soustava Duhamelova, Sicklerova, Truchsova. Carlovicova, Lieglova, Hockova . . . . . 28—32

Soustavy sliv. Soustava Christova, De Candollesova, Diellova, anglická, Carlovicova, Šiblera a Martense, Lieglova, Downingova, Lieglova, Hockova, dvojitá . . . . . 32—38

Soustavy broskví. Soustava Christova, Poiteauova, Thomasova, anglická, Luisetova, Buissonova, Carierrova, Hockova, zlepšená Poiteauova . . . . . 39—42

Soustavy meruněk. Soustava obyčejná stará, anglická, Dra. Hocka . . . . . 42—43

Stránka

Soustava mandlí, vlašských ořechů, vlašských kaštanů . . 43—44

Soustavy lískových ořechů. Soustava Christova, Bitnerova, Dittrichova, Hockova . . . . . 44—45

Soustavy fíků (smokvoňů). Soustava Christova, Hockova 46

Soustavy srstek (angreštu). Soustava Dittrichova, Hockova, Pausnerova, anglická . . . . . 46—47

Soustava meruzalky č. rybízu 47

Soustava malin 48

Soustavy vinné révy. Soustava Christova, anglická, Finttelmannova, Trummrova, Bronnerova, Lieglova, Metzgerova, Babova, Downingsova, Bernhardova, Oberlinova, Hockova, dvojitá Lukassova . . . . . 49—55

Soustava jahod 56

Soustava moruší 56

Pomologie.

Pomologií vyrozumíváme pojmenování, popisování a roztřiďování našich ovocných druhů. Jako rozděleny jsou veškeré naše rostliny do tříd, řádů atd., tak také několika proslulými pomology sestaveny jsou skupiny, jež soustavami nazýváme, i pro veškeré naše ovoce a jsou dílem velmi praktičné, dílem však též nedokonalé. Rozeznáváme doposud následovné:

Pro jablka.

I. Soustava Jonstonova.

Tento utvořil první soustavu v roce 1668. a dělí ji dle pojmenování druhů ve tři třídy a dle tvaru ve tři řády:

I. třída. Francouzské plody, II. Korduzské plody, III. Bauhinské plody.

Řády pak jsou: 1. řád kulaté, 2. podlouhlé, 3. různotvárné neb nepravidelné plody.

II. Soustava Mangerova.

Tento sestavil svoji soustavu v roce 1760. a dělí ji na 8 tříd, na 3 řády a na 3 podřády; třídy určuje tvar

plodu: I. tř. kulaté; II. elliptické; III. vejčité; IV. válcovité, V. ploché; VI. hrotovité; VII. podlouhlé; VIII. nepravidelné plody.

Řády jsou: 1. řád hladké, 2. vráskovité a 3. žebrovité plody.

Podřády určuje velkosť: *a*) velké, *b*) prostřední, *c*) malé plody.

III. Soustava Diellova.

Sestavena v roce 1792. dělí se na 7 tříd a více řádů:

I třída. Hranáče; k této třídě přiděleny byly: 1. řád kdoule č. kalville, 2. chrastáče a 3. zlatnáče.

II. Růžová jablka; tato se opět dělí: 1. řad na špičaté neb podlouhlé, 2. kulovité neb placaté plody.

III. Rambury č. libernáče. Dělí se dle velkosti jaderníků: 1. řád s velkým, 2. s malým jaderníkem.

IV. Renetty; tyto se dělí: 1. řád jednobarevné, 2. červené, 3. šedé, 4. zlaté renetty.

V. Pruhovaná jablka; sem náležejí: 1. řád placatá, 2. špičatá, 3. podlouhlá, 4. kulatá pruhovaná jablka.

VI. Špičatá jablka; k ní patří: 1. řád podlouhlá a 2. válcovitá špičatá jablka.

VII. Placatá jablka; sem náležejí 1. řád pravá placatá a 2. kulovitá placatá jablka.

IV. Soustava Christova.

Sestavena roku 1800. a dělí se na 8 tříd a 2 řády. I. Kalville; II. renetty; III. pepáče; IV. parmeny;

V. hranáče; VI. placatá; VII. špičatá neb hrotovitá a VIII. kulovitá jablka.

Každá třída dělí se následovně: 1. řád dokonalé, 2. nedokonalé plody.

V. Soustava Sieklerova.

Sestavena v roce 1816., dělí se na 4 třídy a na 2. řády.

I. třída kulovatá; II. plochá; III. podlouhlá; IV. končitá jablka.

Řády jsou: 1. řád plody s dokonalým tvarem, 2. plody s nedokonalým tvarem.

VI. Soustava anglická.

Sestavena v společné zahradě v Anglii r. 1831.

Tato používá následujících příznaků ovoce:

I. třída. Barva, jež může býti: žlutá, červená, zelená, rezavá, pruhovaná, hnědá, bledá nebo tmavá.

II. Tvar plodu. Rozeznává se: plochý, kulatý, kuželovitý, hrotovitý, válcovitý a pod.

III. Velkosť plodu. Tato jest velká, prostřední a malá.

IV. Upotřebení aneb zužitkování plodu; zdali pro tabuli, kuchyň, neboli do hospodářství se hodí.

V. Dle jakosti: na první a druhou jakosť.

VII. Soustava Lukassova.

Sestavena v roce 1849., dělí se na 12 tříd a na 3 řády.

I.	třída:	Základobarvé	plody kulaté.
II.	„	Barvené	„ „
III.	„	Pruhované	„ „
IV.	„	Základobarvé	„ žebrovité.
V.	„	Barvené	„ „
VI.	„	Pruhované	„ „
VII.	„	Základobarvé	„ sladké.
VIII.	„	Barevné	„ „
IX.	„	Pruhované	„ „
X.	„	Základobarvé	„ kyselé.
XI.	„	Barevné	„ „
XII.	„	Pruhované	„ „

Řády jsou: 1. řád hladké, 2. přirezavělé a 3. úplně rezavé plody.

VIII. Soustava Hockova.

Sestavena v roce 1851. Dle této dělí se jablka na 3 třídy, na 3 řády a na 3 podřády.

I. třída. Letní jablka; 1. řád kulovitá neb placatá jablka; podřády: *a*) bledobarvé, *b*) pruhované, *c*) červené plody. 2. řád: podlouhlé, kuželovité a válcovité plody; podřády ostanou tytéž co dříve.

II. Podzimní jablka; řády a podřády stejné jako u I. třídy.

III. Zimní plody; totéž.

IX. Soustava Diellova spojená s Lukassovou.

Sestavena v roce 1852. Tato dělí se na 15 tříd, každá třída na 3 řády a na 2 podřády.

Třídy jsou: I. třída. Kdoule č. kalville; II. chrastáče; III. zlatnáče; IV. růžová jablka; V. holubí jablka; VI. rambury č. libernáče; VII. ramburové renetty; VIII. jednobarvé renetty; IX. míšenské renetty; X. červené renetty; XI. šedé renetty; XII. zlaté renetty; XIII. pruhovaná jablka; XIV. hrotovitá neb špičatá jablka; XV. placatá jablka.

Řády jsou: 1. základobarvé plody, 2. barvené plody, 3. pruhované plody.

Podřády jsou: *a*) s otevřeným, *b*) s uzavřeným kalichem.

X. Soustava Langerova.

Sestavena v roce 1856., dělí se na 4 třídy, 2 řády a 3 podřády.

Třídy jsou: I. letní, II. podzimní, III. zimní, IV. jarní jablka.

Řády jsou: 1. hranatá, 2. kulovatá jablka; tato se však dle více neb méně dokonalého tvaru mění.

Každá skupina dělí se opět na 3 podřády: *a*) základobarvé, *b*) pruhované, *c*) barvené plody.

Též se k této soustavě připojuje velkosť, totiž: velká, prostřední a malá.

Tvar kalichu tvoří též příznak: je buď otevřený, polootevřený neb uzavřený kalich.

XI. Soustava Bosseova.

Sestavena v roce 1860., dělí se na 3 třídy, 6 řádů a 3 podřády.

I. třída letní; II. podzimní; III. zimní jablka.

Řády jsou: 1. aromatická měkká jablka, 2. aromatická tvrdá jablka, 3. sladkovinná, 4. vínosladká, 5. kyselá a 6. sladká jablka.

Podřády jsou: *a*) kulatá, *b*) dlouhá, *c*) placatá jablka.

XII. Soustava Lukassova.

Sestavena v roce 1862. Tato soustava rovná se poněkud soustavě již dříve uvedené a jest následovně roztříděna:

I. třída kalville; II. chrastáče; III. zlatnáče; IV. růžová jablka; V. holubí jablka; VI. rambury či libernáče. Do těchto šesti tříd náležející řády: 1. řád základobarvé, 2. barevné, 3. pruhované plody.

VII. Ramburové renetty; VIII. jednobarvé neb voskové renetty; jich řády jsou: 1. řád plody s hladkou slupkou, 2. plody s drsnou slupkou.

IX. Míšenské renetty; X. červené renetty; XI. šedé renetty. K těmto opět náležejí řády: 1. základobarvé, 2. barvené, 3. pruhované plody.

XII. Zlaté renetty; řády jsou: 1. barvené a 2. pruhované plody.

XIII. Pruhovaná jablka; řády jsou: 1. zakulacené plody, 2. přišpičatělé ned končité plody, 3. žebrovité plody.

XIV. Hrotovita jablka; XV. placatá jablka; řády jsou: 1. základobarvé a 2. barvené plody.

Každá třída má ještě 2 podřády: 1. s otevřeným, 2. s uzavřeným kalichem.

XIII. Soustava Berguissova.

Sestavena v roce 1864., rozpadá se dle tvaru na 10 tříd.

I. třída. Plochokulaté homolovité plody.
II. „ „ hrotovité „
III. „ „ žebrovité „
IV. „ Válcovité plody.
V. „ Kulovité „
VI. „ Podlouhlé „
VII. „ „ hrotovité plody.
VIII. „ „ zahnuté „
IX. „ Vejčité plody.
X. „ Kuželovité „

XIV. Soustava Varderova.

Sestavena v roce 1867., dělí se na 4 třídy, 2 řády a 2 podřády.

I. třída ploché či placaté; II. kuželovité; III. kulaté; IV. podlouhlé plody.

Řády jsou: 1. pravidelná, 2. nepravidelná jablka.

Podřády: *a*) sladká, *b*) kyselá jablka.

XV. Soustava Hockova.

Sestavena v roce 1875., dělí se na 48 tříd, každá třída na 2 řády, což činí 96 řádů; příznaky jsou:

1. Pozůstatek prášníků, totiž: stojí-li v kalichové rouře nahoře, dole, nebo-li v prostředku.

2. Tvar kalichové roury; zdali kuželovitá neb trychtýřovitá.

3. Tvar jaderníků; zdali otevřen neb uzavřen jest.

4. Tvar kalichu, totiž je-li otevřený neb uzavřený.

5. Tvar plodu, zdali: *a*) kulatý, kulovitý neb placatý, *b*) kuželovitý, podlouhlý neb vejčitý jest.

6. Hloubka kalichové roury, totiž zdali: *a*) mělká, *b*) hluboká jest.

Dle této soustavy by na př. náležela velká Kasselská renetta do 3. třídy, a královský krátkostopkáč do tř. 21.

XVI. Soustava dvojitá.

Umělá spojena s přirozenou, upravena Dr. Lukassem z Diellovy a Lukassovy roku 1863. Skládá se následovně:

1. Z umělé soustavy, která určuje dobu uzrání a ostatní zevnitřní příznaky.

2. Ze soustavy přirozené, která na vnitřních známkách a všeobecné povaze plodu se zakládá.

Jedna soustava musí druhou doplňovati a zdokonalovati, neb spojíme-li je dohromady, zajisté jest snadnějším, každý druh seznati, než jak to při dřívějších soustavách bylo.

1. Soustava umělá.

Umělá soustava, která nám zralosť plodu udává, nechává snadno rozeznati letní od podzimních a podzimní od zimních, ačkoli se stává, že v některém roce mnohý letní plod až do října vydrží, což však jen výminkou jest. Druhou známkou při umělé soustavě jest tvar plodu,

Ku stránce 9.

Soustava umělá.

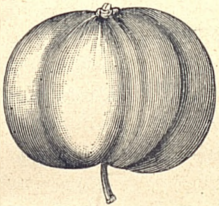

Obr. I.

Placatá jablka.

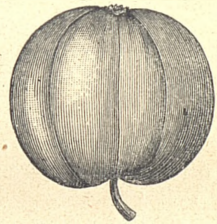

Obr. II.

Kulatá jablka.

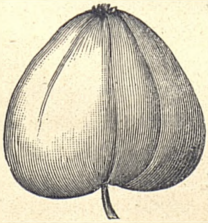

Obr. III.

Hrotovitá jablka.

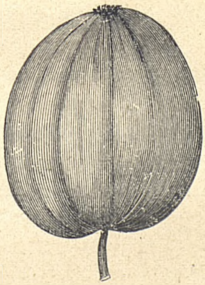

Obr. IV.

Podlouhlá jablka.

který rozpadá se na čtyry skupiny. Co se týče doby uzrání, dělíme veškerá jablka a hrušky na letní, podzimní a zimní plody.

Letní jablka jsou taková, která uzrávají na stromě a jsou koncem září již úplně zralá.

Podzimní plody uzrávají od začátku října až do prostřed listopadu, musejí však nějakou dobu ležeti, než se jich upotřebiti může.

Ostatní plody, které dva neb více měsíců ležeti musí a teprve v listopadu nebo prosinci uzrávají, náležejí k plodům zimním.

Skupiny, které tvar určují, jsou následovní:

Placatá neb plochá jablka jsou ta, jichžto průměr od stopky ke kalichu menší jest než příční.

Kulaté plody jsou takové, jichžto oba průměry stejné jsou anebo podélní as o $^1/_6$ příční přesahuje.

Hrotovité plody, jichžto oba průměry skoro stejné jsou, anebo příční podélní převyšuje, přitom se však plod ke kalichu nápadně zúžuje.

Podlouhlé plody jsou takové, jichžto podélní průměr příční převyšuje.

Spojíme-li tyto příznaky, obdržíme následujících dvanáct tříd:

I. Placatá letní jablka.
II. Kulovitá „ „
III. Hrotovitá „ „
IV. Podlouhlá „ „
V. Placatá podzimní jablka.
VI. Kulovitá „ „

VII. Hrotovitá podzimní jablka.
VIII. Podlouhlá „ „
IX. Placatá zimní „
X. Kulovitá „ „
XI. Hrotovitá „ „
XII. Podlouhlá „ „

Každá z těchto 12 tříd dělí se opět dle tvaru slupky neb dle povlaku na 3 řády a jsou: 1. základobarvé, 2. barvené a 3. pruhované plody.

Každý z těchto řádů dělí se opět dle tvaru kalicha na 3 podřády: *a*) s otevřeným, *b*) s polootevřeným, *c*) s uzavřeným kalichem.

2. Soustava přirozená.

Tato soustava dělí se na 15 tříd a jest velmi příbuzna soustavě Diellově; třídy jsou následovní:

Tabulové druhy:

I. třída. Kdoule č. kalville; II. chrastáče; III. zlatnáče; IV. růžová jablka; V. holubí jablka; VI. rambury č. libernáče.

Renetty.

VII. Ramburové renetty; VIII. jednobarvé renetty; IX. míšenské renetty; X. červené renetty; XI. šedé renetty; XII. zlaté renetty.

Hospodářské druhy:

XIII. Pruhovaná jablka; XIV. hrotovitá jablka; XV. placatá jablka.

Popisy jednotlivých tříd:

I. třída. Kdoule č. kalville.

Kdoule mají kyprou, balsámicky jahodovitě neb malinovitě okořenělou dužninu; jaderník jest buďto otevřený neb polootevřený, slupka mastná, tvar nepravidelný, žebrovitý. Sem náleží ku př. bílá zimní kalville, červená podzimní kalville a pruhovaná zimní kalville atd.

II. třída. Chrastáče.

Dužnina těchto jest drobná, hrubozrnná, bez okořenění aneb jen málo okořeněna, nikoli však balsámicky jako u kdoulí; jaderník jest otevřený, slupka hladká a často rezavými skvrnami pokrytá, tvar nepravidelný a žebrovitý. Sem patří na př.: pečivka, princovo jablko atd.

III. třída. Zlatnáče.

Dužnina jest velmi tuhá, drobnozrnná, jaderník velmi otevřený s jádry více kulatými, tvar různý, více kulovitý, často poněkud kdoulovitý. Sem náleží na př.: dvojaté holandské a zlatý zlatnáč.

IV. třída. Růžová jablka.

Dužnina jest velmi kyprá, houbovitá, tlaku prstu snadno povolující, slupka vonná, jemná, útlá a při tření lesklá; dužnina jest jemně okořenělá a sladká, a nikoliv však jahodovitě neb malinovitě jako u kdoulí; tvar jest různý, obyčejně však na dolejší straně žebrovitý. Sem náleží: anglické okořenělé jablko, Cludiusovo podzimní jablko, bílý astrachán atd.

V. třída. Holubí jablka.

Dužnina jest chutnější než u růžových, avšak jemnější a jadrnější a často renettovitá; tvar podlouhlý neb obdélně kuželovitý, slupka pak velmi jemná a lesklá. Sem patří na př. bílé rozmarinové a červené rozmarinové jablko atd.

VI. třída. Rambury č. libernáče.

Dužnina jest hrubozrnná, kyprá, sladkokyselá, bez okořenění kdoulového neb jablek růžových, plod velmi velký, placatý neb vysokokuželovitý, slupka hladká a obyčejně rezu prostá; sem náležejí největší, jako na př: císař Alexander, domácí matinka, plamenovitý kardinal atd.

Renetty.

Při následujících skupinách renett dlužno za příznak považovati povrch dužniny, neboť podle této určil Diell svou třídu renett; mezi renettami nalézáme všechny možné barvy, každý stupeň slupky od hladké až do snědobarvé č. rezavé a skoro každou podobu. Dužnina renett musí býti specificky těžší, t. j. chutnější a později při zralosti přece zrnatější než u třídy I.—IV. vyjma zlatnáče, které renettovitou dužninu mají; mimo svou hutnou drobnozrnnou, dílem jadrnou, dílem chrustnou povahu, musí vždy znamenitě okořenělé býti. Chuť dužniny renett není však jahodovitě neb malinovitě okořenělá jako u kdoulí, ani feniklová jako u růžových jablek, nýbrž, aniž by se jakási definice podati mohla, renettovitá, t. j. hodně navinulá, sladká neb vínosladká. Podle zevnitřních znaků dlužno pak plody, jichž dužnina v nazna-

čených příznacích se shoduje, v následující skupiny č. čeledi rozděliti.

VII. třída. Ramburové renetty.

Poznají se podle dužniny značně okořenělé, sladké neb vínosladké; jsou to jednobarvé renetty značné velikosti a nepravidelného, často kdoulovitého tvaru; sem patří na př.: žlutá španělská, pařížská ramburová a Geringrova renetta atd.

VIII. třída. Jednobarvé neb voskové renetty.

Jsou malého neb prostředního tvaru, bez značných vyvýšenin a žeber; sem patří na př.: sladká podzimní, ušlechtilá francouzská a malá španělská renetta.

IX. třída. Míšenské renetty.

Jsou to malé jednobarvé neb pruhované plody, pravidelného placatého neb tupokuželovitého tvaru, se slupkou obyčejně hladkou, často bradavičkami, zřídka ale rezavými skvrnami pokrytou; sem náleží na př. cibulovitá míšeň, ušlechtilá míšeň a zapovězené Jaroměřské atd.

X. třída. Červené renetty.

Jsou dílem barvené, dílem pruhované plody, jichžto základní barva zelená neb bledožlutá jest a která skoro žádných rezavých skvrn nemá; bledožlutá základní barva a rezu prostá červeň liší červené renetty od zlatých; sem patří na př. mandlová, muškátová a citronová renetta atd.

XI. třída. Šedé renetty.

Jsou to renetty takové, jichžto slupka buď celá neb z většího dílu rezavými skvrnami pokryta bývá, sem náleží šedá podzimní a šedá francouzská renetta.

XII. třída. Zlaté renetty.

Jsou to ony, jichžto slupka zlatožlutou základní barvu ukazuje a které na výslunné straně jako červené renetty dílem rozbředlé, dílem začervenalé jsou, a jejichž červeň často rezavými skvrnami znečistěna bývá; sem náleží: Blenheimova renetta, Frommova renetta, Nový Amerikán atd.

Při třídách X. a XII. předpokládá se při určování základní barvy úplná zralosť plodu a normální jich stav; poněvadž jinak by se mohlo přihoditi, že červené renetty mezi zlaté a zlaté mezi červené by čítány býti mohly.

XIII. třída. Pruhovaná jablka.

Sem náležejí všecka pruhovaná jablka bez rozdílu na vnitřní neb zevnitřní příznaky, kterýchž k dřívějším třídám počítati nelze; sem náleží: Luikenovo, velké bobové, červené ledové jablko atd.

Ostatní jablka jsou pak placatá, kulovitá neb k vrcholu končitá t. j. hrotovitá; tato tvoří:

XIV. třídu. Hrotovitá jablka.

Sem náležejí jablka končitá, hrotovitá a špičatá, bez ohledu na jiné známky, na př. malý jemný špičák atd.

Ony druhy, které placatou neb kulatou podobu mají, slovou placatá.

XV. třída. Placatá jablka.

Sem náležejí veškerá placatá neb kulatá jablka bez ohledu na jiné příznaky (totiž pokud se nehodila do tříd předešlých); sem náleží Tafetovo jablko, červené Štětínské a zimní citronové jablko.

Řády a podřády jsou pro obě soustavy, jak pro umělou tak pro přirozenou, stejné. Všecky 3 řády v každé třídě však vždy nepřicházejí, tak mezi pruhovanými nenalézá se řád 1. a 2.

Třídy značí se římskými číslicemi, řády arabskými a podřády malými latinskými písmeny.

Vyskytnou-li se plody, jež do dvou řádů čítati se mohly, přijde vždy onen řád, do kterého jej méně čítati lze, do závorky; na př. IV. 3. (2.) *a*, to jest: Růžové jablko, pruhované, často jen barvené, s otevřeným kalichem atd.

Soustavy hrušek.

I. Soustava Jonstonova.

Sestavena v roce 1668. K rozdělování a roztřiďování hrušek upotřebil Jonston následujících příznaků:

1. Způsob roubování, 2. dobu uzrání, 3. jakost, 4. velkost, 5. tvar, 6. barvu, 7. chuť, 8. vůni, 9. dobrotu, 10. účinek, 11. místo, 12. oznamitele, 13. rozličné okolnosti.

Z toho vidno, že tato soustava jest velmi nepraktičná a svému účelu nevyhoví.

II. Soustava Mayerrova.

Sestavena v roce 1778.; dle této dělí se hrušky následovně: I. Muškatelky; II. tavenky; III. polotavenky; IV. křehké neb sladké hrušky; V. vařivky.

III. Soustava Mangerova.

Sestavena v roce 1780., dělí se takto:

a) Jablkové hrušky; tyto se opět liší v: I. Úplně kulaté; II. vejčité neb oválné; III. sploštělé plody.

b) Pravé hrušky; tyto se opět dělí v: I. Kulovité; II. končité; III. eliptické; IV. zahrnuté; V. na vrcholu sploštělé; VI. hrotovité plody.

c) Perlovité hrušky; sem náležejí: I. Okulacené hrušky; II. oválné hrušky; III. placaté hrušky.

d) Conické hrušky; tyto se dělí v: I. Přikulacené; II. sploštělé; III. kulaté; IV. placaté; V. hrotovité plody.

IV. Soustava Diellova.

Sestavena r. 1801., dělí se následovně:

I. Máslovky; II. šťavnaté chutné hrušky; III. méně šťavnaté; IV. dostatečně šťavnaté; V. šťavnaté neb suché; VI. řepovité hrušky.

Dále se dělí dle tvaru na 3 řády: 1. Placaté, 2. kulaté, 3. podlouhlé; mimo to dělí se na letní, podzimní a zimní plody.

V. Soustava Christova.

Sestavena r. 1812. a dělí se následovně:

I. Zimní plody; tyto se opět dělí na: *a*) tavné plody či máslovky, totiž s rozplynující se dužninou; *b*) polotavné plody; *c*) hrušky s jemnou dužninou, které však tavné neb rozplynující nejsou; *d*) křehké a polokřehké plody.

II. Podzimní plody; příznaky jako u třídy I.

III. Letní plody; příznaky též jako u třídy I.

VI. Soustava Sicklerova.

Sestavena v roce 1816., dělí se na 5 tříd a každá třída na 3 řády.

I. Okulacené hrušky na hořejší části; sem náležejí: 1. kulaté; 2. ku stopce končité; 3. plochokulaté.

II. Ku stopce ostře končité plody; sem náležejí: 1. kulatě prohnuté špičaté plody; 2. vysoko prohnuté špičaté plody; 3. plocho prohnuté špičaté plody.

III. Rovné, ku stopce prohnuté plody; sem náležejí: 1. kulaté břichaté špičaté plody; 2. vysoko břichaté špičaté plody; 3. plocho břichaté špičaté plody.

IV. Prohnuté, tupě špičaté plody; sem náležejí: 1. kulaté perlovité plody; 2. vysoko perlovité plody; 3. plocho perlovité plody.

V. Rovně tupošpičaté plody; patří sem: 1. kulatobřichaté a tupošpičaté plody; 2. vysokobřichaté tupošpičaté plody; 3. plochobřichaté tupošpičaté plody.

VII. Soustava Diellova a Lieglova.

Sestavena roku 1826., dělí se na 10 tříd a sice:

1. Muškatelky; II. bělovky; III. pomerančovky; IV. ruseltky; V. tavenky; VI. máslovky; VII. bergamotky; VIII. zelené dlouhé hrušky; IX. lékárnice č. čáslavky X. librovky č. libernice.

Mimo tuto sestavil Diell ještě jinou, které se nejvíce používalo do roku 1850. a jest následovní:

I. Hrušky se šťavnatou rozplynující se dužninou (máslovky).

II. Hrušky s polotavnou dužninou (tavenky).

III. Hrušky s řepovitou dužninou (vařivky).

IV. Hrušky buď se šťavnatou neb suchou dužninou, které se však za syrova požívati nemohou (vinařky).

Každá z těchto tříd dělí se opět na 3 řády a každý řád na 3 podřády. Řády jsou: 1. placaté; 2. kulaté; 3. podlouhlé plody.

Podřády jsou: *a*) letní; *b*) podzimní a *c*) zimní plody.

VIII. Soustava anglická.

Sestavena ve společné zahradě v Londýně roku 1831.

V této soustavě určují následující příznaky:

I. Barva; zda-li bledá, tmavá, žlutá, červená, zelenavá, rezavá neb snědobarvá.

II. Tvar; zdali pravý hruškovitý neb tupě hruškovitý jest.

III. Velkosť; zdali velké, prostřední neb malé jsou.

IV. Upotřebení neb zužitkování plodů; zdali pro tabuli, pro kuchyň neb pro hospodářství se hodí.

V. Jakosť plodu; zdali křehké, tavné, šťavnaté neb jemné.

IX. Soustava Dittrichova.

Sestavena roku 1839., dělí se na 3 třídy:

I. Letní hrušky jsou takové, které na stromě uzrávají a hned k potřebě se hodí.

II. Podzimní hrušky jsou takové, které v říjnu neb v listopadu dozrávají a několik týdnů ležeti musí, než se upotřebiti mohou.

III. Zimní hrušky jsou takové, které v listopadu ano i později uzrávají a mnohdy až do léta vydrží.

Každá třída dělí se dle tvaru na 3 řády, totiž: 1. placaté, 2. kulaté, 3. podlouhlé.

X. Soustava Meckerova.

Sestavena r. 1847. a dělí se na:

I. Ploché neb placaté; II. kulaté neb podlouhlé; III. dlouhé hrušky.

Dále dělí se na 3 řády: 1. letní, 2. podzimní a 3. zimní plody.

Každý řád se dělí na 3. podřády, totiž: *a*) tavné, *b*) šťavnaté, *c*) křehké plody.

XI. Soustava Lukassova.

Sestavena roku 1849., dělí se na 12 tříd:

I. Základobarvé pravidelné ušlechtilé hrušky.

II. Barvené „ „ „

III. Základobarvé kulaté ušlechtilé hrušky.
IV. Barvené kulaté „ „
V. Základobarvé hrbolovité „ „
VI. Barvené „ „ „
VII. Základobarvé pravidelné plané „
VIII. Barvené „ „ „
IX. Základobarvé kulaté „ „
X. Barvené „ „ „
XI. Základobarvé hrbolovité „ „
XII. Barvené „ „ „

Řády jsou: 1. letní hrušky (od června do září zrající), 2. podzimní hrušky (od října do listopadu zrající), 3. zimní hrušky, (které od začátku prosince požitelny jsou).

Podřády jsou: *a*) hrušky s dokonalým hvězdovitým kalichem, *b*) hrušky s přímým kalichem, *c*) hrušky s nedokonalým rohovitým, kalichem.

XII. Soustava Lukassova.

Sestavena r. 1853., dělí se na 12 tříd:

I. Podlouhlé letní tabulové hrušky.
II. Kulaté „ „ „
III. Podlouhlé podzimní tabulové hrušky.
IV. Kulaté „ „ „
V. Podlouhlé zimní „ „
VI. Kulaté „ „ „

Každá z těchto 6 tříd dělí se na 2 řády: 1. hrušky s jemnou dužninou, 2. hrušky s křehkou dužninou.

VII. Podlouhlé letní hospodářské hrušky.
VIII. Kulaté „ „ „
IX. Podlouhlé podzimní „ „
X. Kulaté „ „ „
XI. Podlouhlé zimní „ „
XII. Kulaté „ „ „

Každá z těchto 6 tříd dělí se opět na 2 řády: 1. hrušky s tuhou dužninou, 2. hrušky s trpkou dužninou.

Dále dělí se každý řád na 2 podřády: *a*) hrušky s listnatým, pravidelným kalichem; *b*) plody s rohovitým kalichem.

XIII. Soustava Jahnova.

Sestavena roku 1857., dělí se dle tvaru listů na 6 tříd.

I. Stromy s kulatými listy; II. stromy s kulato-vejčitými listy; III. stromy s vejčitými listy; IV. stromy s eliptickými listy; V. stromy se široko-eliptickými listy; VI. stromy s kopinatými listy.

Každá třída dělí se dle doby uzrání na 3 řády: 1. letní, 2. podzimní, 3. zimní plody.

XIV. Soustava Bosseova.

Sestavena r. 1860.; tento dělí hrušky dle doby uzrání na tři skupiny, každou skupinu pak dle barvy na tři třídy:

1. skup. letní, 2. podzimní a 3. zimní hrušky.

I. tř. jednobarvé; II. barvené; III. pruhované plody.

Každou třídu na 3 řády a sice: 1. Hruškovitý, 2. vejčitý, 3. kulatý tvar. Každý řád dělí se na 4 podřády:

a) Plody s tavnou, *b*) plody s polotavnou, *c*) plody s máslovou neb moučnou a *d*) plody s tvrdou dužninou.

XV. Soustava Berguissova.

Sestavena r. 1864.; tato dělí se na 12 tříd: I. Hrušky plochokulaté; II. kulaté; III. vejčité; IV. vysokokulaté; V. lahvovité; VI. kuželovité; VII. tupokuželovité; VIII. plochoprohnuté; IX. kulaté prohnuté; X. dlouhé prohnuté; XI. pravidelné; XII. podlouhlé.

XVI. Soustava dvojitá Lukassova.

Sestavena r. 1869.; tak jako při jablkách dvojitou soustavu nacházíme, jež jedna druhou doplňuje, sestavil dr. Lukass i pro hrušky takovéto, a sice:

1. Soustava umělá.

Tato dělí se dle doby uzrání na 3 skupiny; totiž:

1. Letní hrušky; jsou to takové, které na stromě uzrávají a před koncem září zralé jsou.

2. Podzimní hrušky; uzrávají od začátku října až do prostřed listopadu, musí však několik týdnů ležeti, než se jich upotřebiti může.

3. Zimní hrušky; takové, které 2 neb více měsíců ležeti musí, a buď v prosinci, v lednu i později uzrávají.

Tyto skupiny dělí se dle tvaru na 4 jiné a totiž:

a) Ploché hrušky, totiž takové, jichž průměr příční delší jest než podélní.

b) Kulaté hrušky, jichž oba průměry skoro stejné jsou.

Ku stránce 22.

Soustava umělá.

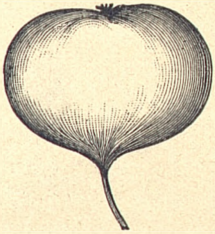

Obr. I.
Ploché hrušky.

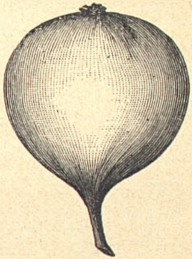

Obr. II.
Kulaté hrušky.

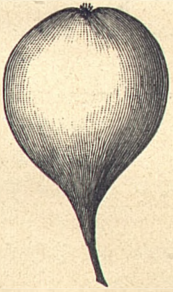

Obr. III.
Podlouhlé hrušky.

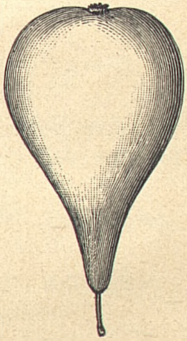

Obr. IV.
Dlouhé hrušky.

c) Podlouhlé hrušky, jichž podélní průměr o $^1/_4$ větší jest příčního.

d) Dlouhé hrušky, jichžto průměr podélní více než o $^1/_4$ příční přesahuje.

Spojíme-li tyto příznaky, povstává nám 12 tříd a sice:

I. Placaté letní hrušky; II. kulaté letní hrušky; III. podlouhlé letní hrušky; IV. dlouhé letní hrušky; V. placaté podzimní hrušky; VI. kulaté podzimní hrušky; VII. podlouhlé podzimní hrušky; VIII. dlouhé podzimní hrušky; IX. placaté zimní hrušky; X. kulovité zimní hrušky; XI. podlouhlé zimní hrušky; XII. dlouhé zimní hrušky.

Každá z těchto tříd dělí se dle barvy na 3 řády:

1. Základobarvé plody jsou takové, jichž slupka je zelenavá, bělavá neb žlutavá, aniž by se červeň neb rezavé skvrny vyskytly.

2. Barevné plody jsou takové, jichžto aspoň $^1/_3$ na výslunní straně znatelně červení pokryta bývá.

3. Rezobarevné, snědobarvé aneb rezavé plody jsou takové, jichžto slupka z většího dílu neb zcela rezavými skvrnami pokryta bývá.

Každý z těchto řádů dělí se opět dle tvaru kalicha na 3 podřády:

a) Hrušky s pravidelným hvězdovitým kalichem,
b) „ se vzpřímeným kalichem,
c) „ s nedokonalým „

2. Soustava přirozená.

Tato dělí se dle jakosti dužniny a taktéž dle barvy slupky; třídy jsou dosti známé a netvoří skupiny, které by se těžko rozeznaly a jež jsou tyto:

I. Máslovky; II. polomáslovky; III. bergamotky; IV. polobergamotky; V. zelené dlouhé hrušky; VI. láhvice; VII. lékárnice č. čáslavky; VIII. ruseletky; IX. muškatelky; X. tavenky; XI. kořenky; XII. podlouhlé vařivky; XIII. kulovaté vařivky; XIV. podlouhlé vinařky; XV. kulaté vinařky.

Příznaky jednotlivých tříd jsou následovní:

I. Máslovky.

Sem náležejí veškeré hrušky s úplně tavnou dužninou; mají pravý tvar hruškovitý neb tvar tupého kužele; jsou pravidelně rostlé, bez hrbolů a vyvýšenin; na barvu slupky nebéře se ohledu; jsou vždy delší než širší, nebo stejně široké a dlouhé, nikdy však u stopky široko sploštělé, nýbrž ku stopce vždy končité; sem patří na př. bílá podzimní máslovka, Diellova máslovka a Kolomasova podzimní máslovka atd.

II. Polomáslovky.

Co do tvaru a podoby jsou s předešlými úplně rovny, jenže mají dužninu polotavnou; sem patří na př. Jaminette, zelená bergamotka, síťovka a j.

III. Bergamotky.

Dužnina a vnitřní jakost jest tatáž jak u máslovek, avšak tvar jest placatý neb kulatý, jmenovitě jsou u

stopky a kalichu sploštělé; sem patří na př. červená děkanka, Řehořka, Esperenova bergamotka atd.

IV. Polobergamotky.

Sem náležejí hrušky tvaru kulatého neb placatého, které při stopce a kalichu sploštělé jsou, avšak dužninu mají polotavnou; sem patří na př. Caubaulova máslovka, pomerančovka, ranná děkanka atd.

V. Zelené hrušky dlouhé.

Dužnina jest tavná neb polotavná, tvar podlouhlý neb dlouhý, t. j. průměr podélní obyčejně o $^1/_4$ delší než příční.

Slupka zelená a nemá žádných aneb jen málo rezavých skvrn a jeví při úplné zralosti bledozelenou barvu; sem náleží:

Anglická letní máslovka, zelená tabulová hruška atd.

VI. Láhvice.

Dužnina tavná neb polotavná, tvar podlouhlý neb dlouhý, t. j. průměr podélní o $^1/_4$ delší než příční; slupka žlutá neb zelenožlutá a jest při úplné zralosti buď celá neb z větší části červenorezavými skvrnami pokryta; sem patří na př.: Princezna Marie, Boksova láhvice, Marie Louise atd.

VII. Lékárnice č. čáslavky.

Dužnina jest tavná neb polotavná, tvar nepravidelný, hrbolovitý se stejným neb nestejným průřezem jak na

délku tak na příč; sem patří: letní lékárnice, Hardenpontova máslovka a zimní lékárnice.

VIII. Ruseletky.

Jsou malé neb prostředně velké hrušky, s tavnou neb polotavnou dužninou, která skořicově okořenělá jest; tvar jest podlouhlý, nejvíce perlovitý, t. j. klenba kalicha nalézá se blíže stopky, odkudž se plod ku stopce snižuje; slupka na výslunné straně tmavě začervenalá a z většího dílu rezavými skvrnami pokryta; sem náleží: dobrá šedá pstružka, Gifartova máslovka a j.

IX. Muškatelky.

Jsou malé neb prostředně velké letní neb ranně podzimní hrušky, rozličného, předce ale nejvíce podlouhlého tvaru, s výrazně pižmovou chutí; sem náleží: letní Robina, francouzská muškatelka, krásná panenská hruška atd.

X. Tavenky.

Sem náležejí všecky prostřední a velké hrušky, které v prvnějších devíti třídách obsaženy nejsou, ale ještě k stolovému ovoci náležejí; dužninu mají tavnou neb polotavnou, tvar dlouhý neb podlouhlý; k nim patří: Římská tavenka, žlutá letní panská hruška a Lotrinská děkanka.

XI. Kořenky.

Sem náležejí hrušky těchže vlastností jako u tř. X., avšak jsou o něco menší a zaokrouhlenější; sem patří: letní vejčitá hruška, Lipská řetkvička atd.

XII. Podlouhlé vařivky.

Jsou to hrušky křehké, řepovité dužniny, které nejsou trpké, nýbrž mdlé a sladké; podélní průměr přesahuje příční; sem patří na př. pozdní zelená a Martinská hruška.

XIII. Kulaté vařivky.

Jsou to hrušky stejné jakosti s předešlými, jichžto průměry však buď stejné jsou aneb příční podélní převyšuje; sem patří na př. kravka, pláně z Herika, nejkrásnější zimní hruška.

XIV. Podlouhlé vinařky č. hedvábnice.

Dužnina jest křehká, řepovitá, někdy však úplně trpká a svíravá; tvar podlouhlý; sem náleží: dlouhá hruška, Haridlova hruška a Cnausova hruška.

XV. Kulaté vinařky č. hedvábnice.

Jakosť jest tatáž jako u předešlých, ale tvar poněkud kulatý; sem náleží: velká kočičí hlava, šampaňská pečivka a pláně z Einsiedlu.

Řády a podřády jsou tytéž jako u umělé soustavy, neb řády 1., 2. a 3. znamenají plody se základobarvou, barvenou, snědobarvou neb rezobarvou slupkou, a jsou *a*) s otevřeným kalichem s hvězdovitě rozstoupenými lístky, *b*) kalich se vzpřímenými lístky a *c*) kalich s nedokonalými rohovitými lístky.

Soustavy třešní.

I. Soustava Duhamelova.

Sestavena r. 1768., dělí se na 2 třídy a 2 řády.

I. Třešně se srdcovitými plody; II. třešně s kulovitými plody.

Třída I. dělí se: *a*) na lesní třešně, *b*) zahradní třešně.

Třída II. dělí se: *a*) na kulaté, *b*) poněkud srdcovité plody.

II. Soustava Sicklerova.

Sestavena r. 1816., dělí se na: *a*) Srdcovky, jichž dva druhy známy jsou, a sice: 1. Černá srdcovka, a sice s tuhou a měkkou dužninou. *b*) Višně; tyto se opět dělí na kulaté plody s černou šťávou, jichžto druhy jsou opět: 1. s tuhou, 2. s měkkou dužninou. *c*) Plody kulaté se světlou šťávou; tyto se dělí opět na třešně s tvrdou a měkkou dužninou.

III. Soustava Drucksova.

Sestavena r. 1819. Při této soustavě jest brán ohled na vzrůst stromu, dle kterého se tato soustava rozděluje, a dělí se na 4 skupiny a každá skupina na více tříd. Dle vzrůstu stromu známe:

I. Třešně neboli sladiče; jest to strom co do vzrůstu nejmohutnější.

2. Kyselka neb višně stromovitá; co do vzrůstu jest slabší než prvnější a větve jsou šlahounovité.

3. Višně křovitá neb kyselka malá jest vzrůstu svislého a šlahounovitého.

4. Smíšenice, takové, jichžto vzrůst buď třešňový a plod višňový jest aneb naopak.

Na základě těchto druhů určil Druckses 12 tříd; totiž:

I. skupina. Sladičky.

I. Černá srdcovka má barvící šťávu, tmavou slupku a měkkou dužninu.

II. Černé chrupavky mají barvící šťávu, tmavou slupku a pevnou dužninu.

III. Pestré srdcovky mají bezbarvou šťávu, pestrou slupku a měkkou dužninu.

IV. Pestré chrupavky mají bezbarvou šťávu, pestrou slupku a pevnou dužninu.

V. Žluté srdcovky mají bezbarvou šťávu, žlutou slupku a měkkou dužninu.

VI. Žluté chrupavky mají bezbarvou šťávu, žlutou slupku a pevnou dužninu.

II. skupina. Višně stromovité.

VII. Sladké višně mají barvící šťávu, tmavou slupku a měkkou dužninu.

VIII. Skleňovky mají bezbarvou šťávu, průhlednou slupku a měkkou dužninu.

III. skupina. Kyselky neb višně křovité.

IX. Višně mají barvící šťávu, tmavou slupku a měkkou dužninu.

X. Amarelky mají bezbarvou šťávu, světlou průhlednou slupku a měkkou dužninu.

IV. skupina. Smíšenice.

XI. Smíšenec sladiček. XII. Smíšenec kyselek; jsou to takové, jichž vzrůst třešňový neb višňový a plod opět višňovitý neb třešňovitý jest.

Každá z těchto tříd dělí se dle tvaru pecky na 3 řády, a sice: 1. Plody s kulatou peckou, 2. s ovální neb vejčitou peckou a 3. s končitou peckou. Každá třída dělí se ještě dle doby uzrání na 6 podřádů a známe 1.—6. týden třešňový.

IV. Soustava Carlovičova.

Sestavena v roce 1822., dělí se na 2 skupiny, každá skupina na dvě neb tři třídy a každá třída na 2 řády, totiž:

1. skupina zahrnuje třešně neb sladičky.

Do I. třídy patří plody s barvící šťávou, jednobarvou slupkou; do 1. řádu patří černé srdcovky, do 2. černé chrupavky.

Do II. třídy plody s bezbarvou šťávou, pestrou slupkou; do 1. řádu patří pestré srdcovky a do 2. pestré chrupavky.

Do III. třídy patří plody s bezbarvou šťávou, jednobarvou slupkou; do 1. řádu voskové srdcovky a do 2. voskové chrupavky.

2. skupina zahrnuje višně neb kyselky do I. třídy plody s barvící šťávou a jednobarvou slupkou; do 1. řádu

sladké višně, totiž višně s velkým listem; do 2. kyselky neb višně s malým listem. II. třída zahrnuje plody s bezbarvou šťávou a světlou slupkou; do 1. řádu náležejí ony s velkým višňovým listem neboli skleňovky; do 2. řádu amarelky neb višně s malým listem.

V. Soustava Lieglova.

Sestavena r. 1855., dělí se na 2 třídy:

I. třída. Sladičky neb třešně; do 1. řádu patří: černé třešně s hnědou slupkou a barvící šťávou; do podřádů: *a*) černé třešně s měkkou dužninou; *b*) černé třešně s tvrdou dužninou.

Do 2. řádu náležejí: třešně s pestrou slupkou, bezbarvící šťávou a pestrou slupkou. Podřády: *a*) plody s měkkou dužninou; *b*) plody s tvrdou dužninou.

II. tř. Kyselky neb višně; do 1. řádu černé kyselky s barvící šťávou a tmavou slupkou; podřády: *a*) sladké višně, *b*) kyselky. Do 2. řádu náležejí: červené višně; mají bezbarvou šťávu a jednobarvou, obyčejně světlou slupku; podřády: *a*) skleňovky, *b*) amarelky.

VI. Soustava Hockova.

Sestavena r. 1875., dělí se na 2 třídy:

Do I. tř. patří třešně; do 1. řádu náležejí plody tupě-srdcovité, s měkkou dužninou; do podřádů: *a*) plody s tmavou dužninou a barvící šťávou; do *b*) plody s bledou dužninou a bezbarvou šťávou; do 2. řádu náležejí srdcovité plody s pevnou dužninou; do podřádů: *a*) plody s tmavou dužninou a barvíci šťávou, *b*) plody se světlou dužninou a nebarvící šťávou.

II. tř. Kyselky neb višně; do 1. řádu náležejí stromy se vzhůru stojícími větvemi a velkým listem; do 2. řádu stromy se svislými větvemi a malým listem. Podřády jsou tytéž jako u třídy předešlé.

Soustavy sliv a švestek.

I. Soustava Christova.

Sestavena r. 1812., dělí se na 3 třídy.

I. Slívy se švestkovitým vzrůstem, II. slívy se slivovitým vzrůstem, III. slívy s mirabelkovitým vzrůstem stromu.

Každá z těchto tříd dělí se dle barvy na 6. řádů: 1. řád černomodré, 2. violové, 3. červené, 4. žluté, 5. zelené, 6. pestré slívy.

II. Soustava Decandollesova.

Sestavena r. 1825., dělí se na 9 tříd a totiž:

I. Merunkovitá slíva. Prunus domestica armenioides.

II. Ušlechtilé slívy (Reine Claude). Prunus domestica claudiana.

III. Mirabolány (Reine Claude). Prunus domestica mirabolana.

IV. Damascenovité slívy. Prunus domestica Damascena.

V. Tourská slíva. Prunus domestica Touronensis.

VI. Julianská slíva. Prunus domestica Julliana.

VII. Kateřinská „ „ „ Katharinea.

VIII. Albertská slíva. Prunus domestica Albertiana.
IX. Švestkovitá „ „ de Pruneanliana.

III. Soustava Diellova.

Sestavena r. 1830., dělí se na 2 třídy:

I. Slívy s holými letorostmi, II. slívy s více méně chlupatými neb plstnatými větvemi. Každá třída dělí se na 2 řády, totiž: 1. řád zaujímá plody více podlouhlé, 2. kulaté slívy.

Každý řád dělí se dle barvy plodu na 5 podřádů a sice: *a*) modré, *b*) červené, *c*) žluté, *d*) zelené, *e*) pestré plody.

IV. Soustava anglická.

Sestavena ve společné zahradě v Londýně roku 1831.

Za příznaky slouží:

I. Zda-li letorosty jsou hladké nebo chloupkovité.

II. Barva plodu; zda-li pruhovaná, žlutá, zelená, červená, bílá neb bělavá.

III. Velkosť plodu; zda-li velké, prostřední neb malé.

IV. Zda-li se pecka od dužniny odděluje neb ne.

V. Soustava Carlovicova.

Sestavena r. 1831.; tato dělí se na 3 třídy:

I. Švestky neb podlouhlé slívy; II. damascenovité slívy; III. mirabelky a ušlechtilé slívy (Reine Claude).

VI. Soustava Šiblera a Martense.

Sestavena r. 1834., dělí se na 2 skupiny a totiž:
1. skupina: slívy. Prunus insiticia.
2. „ švestky. „ domestica.
Každá skupina dělí se následovně:

I. skupina.

I. Slívy. Prunus insiticia.
II. Trnka. „ „ avenaria.
III. Julská slíva. Prunus insiticia Julliana.
IV. Tourská „ „ „ Touronensis.
V. Ušlechtila „ „ „ Claudiana.
VI. Merunkovitá „ „ „ armenioides.
VII. Voskové č. mirabelky. Prunus insiticia cerea.

II. skupina.

I. Švestka obecná. Prunus domestica germanica.
II. Srpnovka. „ „ mamilaria.
III. Dlouhá slíva neb švestka. Prunus domestica hungaria.
IV. Bílá švestka. Prunus domestica indica.
V. Císařská slíva. „ „ Damascena.
VI. Papše. „ „ aubertiana.
VII. Kateřinská slíva. „ „ Katharina.

VII. Soustava Lieglova. *A.*

Sestavena r. 1838., dělí se na 2 třídy, na 2 řády a 5 podřádů:

I. Švestky; 1. řád pravé švestky, 2. damascenovité švestky.

II. Damascenky; 1. řád švestkovité damascenky, 2. pravé damascenky; podřády jsou: *a*) modré, *b*) červené, *c*) žluté, *d*) zelené, *e*) pestré plody.

Soustava Lieglova *B.*

Sestavena r. 1838., dělí se:

I. Slívy s holými letorostmi; II. slívy s chloupkovitými letorostmi.

K třídě I. náležejí řády: 1. pravé švestky, 2. švestkovité damascenky.

K třídě II. náležejí řády: 1. damascenkovité švestky, 2. pravé damascenky.

Podřády se určují dle barvy jako dříve.

Soustava Lieglova *C.*

Tato se dělí následovně:

I. Slívy s holými letorostmi; 1. řád slívy s hladkým listem: *a*) švestky s podlouhlými plody; tyto jsou buď modré, červené, žluté, zelené anebo pestré, 2. řád slívy po jedné straně s chloupkovitým listem; ostatní rozvrh je týž jak u dřívější. 3. řád: slívy po obou stranách s chloupkovitým listem.

II. Slívy s chloupkovitými letorostmi; ostatní rozdělení ostane jak u třídy I.

Soustava Lieglova *D.*

Tato dělí se: I. tř. švestky; II. damascenky.

Každá třída dělí se: 1. řád: plody s více klenutým zadkem, 2. řád: plody s více klenutým předkem, 3. řád: plody, jichžto předek a zadek stejné jsou.

VIII. Soustava Dovningsova.

Sestavena r. 1852.; dle této soustavy dělí se švestky a slívy na 2 třídy:

I. tř. Zelené, bílé neb žluté; II. červené, modré neb pestré.

IX. Soustava Lieglova.

Sestavena r. 1855., dělí se:

I. Švestky s podlouhlými neb vejčitými plody.

II. Damascenky s kulatými plody.

Řády jsou: 1. modré švestky neb damascenky.
2. červené „ „ „
3. zelené „ „ „
4. žluté „ „ „
5. pestré „ „ „

Každý z těchto řádů dělí se opět dle velkosti na: *a*) velké, *b*) prostřední a *c*) malé plody.

X. Soustava Dr. Hocka.

Sestavena roku 1875., dělí se na: I. Kulaté plody II. oválné plody: *a*) s holými letorostmi, *b*) s plstnatými letorostmi; 1. řád: plody s bílou slupkou, 2. řád: plody s tmavou slupkou: *a*) plody s odlučitelnou dužninou, *b*) s neodlučitelnou dužninou.

XI. Soustava dvojatá.

Sestavena r. 1877., skládá se: 1. z umělé soustavy, 2. soustavy přirozené.

I. Umělá soustava.

Sestavena r. 1877. Dr. Lukasem, dle níž se rozpadají švestky a slívy následovně:

I. tř. Dlouhé plody; II. oválné plody; III. kulaté plody.

Každá třída dělí se na 5 řádů: 1. modré, 2. červené, 3. žluté, 4. zelené a 5. pestré plody.

Podřády jsou: *a*) s odlučitelnou, *b*) s poloodlučitelnou, *c*) s neodlučitelnou dužninou.

II. Přirozená soustava.

Sestavena r. 1867., dělí se na 10 tříd.

I. Kulaté slívy č. damascenky; plod jest kulatý, s dužninou šťavnatou, měkkou, náleží k stolovému ovoci, slupka při vaření kysne, pročež se k sušení nehodí; letorosty jsou buď hladké neb chloupkovité.

II. Oválné slívy č. podlouhlé damascenky; plod jest podlouhlý, ovální; podélní průřez delší než příční; v ostatním jsou rovny s třídou předešlou.

III. Vejčité slívy č. papšata; plod vejčitý, velký až velmi velký, ku stopce se zúžuje; dužnina jest slivovitá, měkká, k sušení se nehodí; letorosty jsou hladké neb chloupkovité.

IV. Ušlechtilé slívy (Reine Claude) jsou kulaté, s velmi vzácnou cukrovou chutí a pevnou dužninou; vzrůst stromu jest krokevnatý.

V. Voskové slívy neb mirabelky, též špendlíky zvané; jsou to malé kulovaté slívy s pevnou a velmi sladkou duž-

ninou, které se velmi dobře hodí k sušení; vzrůst stromu jest stísněný a mnohovětevný.

VI. Švestky; jsou to podlouhlé a k bodu pestíkovému zužující se plody; dužnina šťavnatá, pevná a sladká, slupka bez kyseliny, pročež se velmi dobře k sušení hodí.

VIII. Pološvestky; plod ovální, ku stopce a bodu pestíkovému stejnou měrou zaokrouhlený; dužnina švestkovitá, letorosty pak holé neb chloupkovité.

VIII. Datlové švestky; jsou velmi dlouhé eliptické plody, jichžto dužnina více slivovitá než švestkovitá jest; letorosty jsou hladké, k sušení se nehodí, jelikož slupka při vaření kysne.

IX. Psí oka, plod kulatý, na stůl se nehodí.

X. Trnky, plod kulatý, na stůl se též nehodí.

Každá tato třída dělí se dle barvy plodu na 5 řádů: 1. modré, 2. červené, 3. žluté, 4. zelené, 5. pestré plody.

Podřády jsou: *a*) plody s odlučitelnou dužninou, *b*) plody s poloodlučitelnou dužninou, c) plody s neodlučitelnou dužninou.

Soustavy broskví.

I. Soustava Christova.

Sestavena roku 1812.; tento dělí broskve dle druhů na pravé broskve a nektarinky.

I. Admirales; II. Alberges; III. Chevreus; IV. Drus-

seles; V. Madeleines; VI. Mignones; VII. Nivettes; VIII. Pourprées.

II. Soustava Poiteauova.

Sestavena r. 1826. Tato se dělí na 2 třídy, 2 skupiny, 3 řády a 3 podřády:

I. Plstnaté plody; II. hladké plody, 1. skupina: plody s odlučitelnou dužninou. 2. skupina: plody s neodlučitelnou dužninou. 1. řád plody s velkým květem, 2. řád plody s prostředním květem, 3. řád plody s malým květem. Podřády: *a*) listy s kulovitou žlázou, *b*) listy s ledvinovitou žlázou, *c*) listy bezžlázové.

III. Soustava Thomasova.

Sestavena r. 1830.; dle této dělí se broskve na 2 třídy:

I. Broskve; II. nektarinky. Každá třída se dělí dle toho, pakli se od slupky odděluje neb ne, totiž *a*) s odlučitelnou, *b*) s neodlučitelnou dužninou. Dle barvy dužniny dělí se na 2 skupiny: *a*) s bledobarvou dužninou a *b*) s tmavou dužninou.

Dle okraje a žláz listů na *a*) s bezžlázovitými pilovitými listy, *b*) s kulatými žlázami a vroubkovaným listem, *c*) s ledvinovitými žlázami. Dle květu dělí se, zdali velký neb malý jest.

IV. Soustava anglická.

Sestavena ve společné zahradě Londýnské roku 1831. Tato dělí se:

1. dle listu: *a*) s pilovitým bezžlázovým listem, *b*) s kulatými žlázami, *c*) s ledvinovitými žlázami.

2. dle květu: *a*) s velkým a *b*) s malým květem.

3. dle dužniny: *a*) s odlučitelnou, *b*) s neodlučitelnou dužninou.

4. dle barvy: 1. hnědé, 2. červené, 3. bledočervené, 4. zelenavé, 5. oranžové, 6. bělavé, 7. žluté plody.

5. dle velkosti: na velké, prostřední a malé plody.

V. Soustava Louisetova.

Sestavena r. 1861.; tato se dělí na 4 třídy, totiž: I. Pravé broskve; II. nepravé broskve č. tvrdky: III. nektarinky; IV. brugnolky. Dále dělí se na 2 řády: 1. Plody s velkým květem, 2. plody s malým květem. Každý řád dělí se opět na 3 podřády: *a*) s kulatými žlázami, *b*) s vejčitými žlázami, *c*) bez žláz.

VI. Soustava Buissonova.

Sestavena r. 1866.; tato se dělí na 4 třídy a 3 řády:

I. Plstnaté plody s odlučitelnou dužninou.
II. „ „ s neodlučitelnou „
III. Hladké „ s odlučitelnou „
IV. „ „ s neodlučitelnou „

Tyto dělí se dle velkosti květu na 3 řády: 1. s malým květem, 2. s prostředním květem, 3. s velkým květem.

Dle žláz: *a*) s kulatými žlázami, *b*) s ledvinovitými žlázami, *c*) bez žláz.

VII. Soustava Carierrova.

Sestavena roku 1867.; tento dělí plody na plstnaté a hladké; též používá za příznak žlázy listu; ty jsou kulovaté, ledvinovité a bezžlázové; dle barvy: žluté, bílé a červené; dle velkosti květu, s velkým, prostředním a malým květem.

VIII. Soustava Dra. Hocka.

Sestavena r. 1875.; v této soustavě slouží za příznak I. květ; totiž: 1. s velkým, 2. s malým květem. II. list; 1. bezžlázové, 2. s kulatými žlázami, 3. s ledvinkovitými žlázami. III. pecka: *a*) s odlučitelnou, *b*) s neodlučitelnou peckou.

IX. Soustava zlepšená Poiteauova.

Dle této dělí se broskve následovně: *a*) zda-li mají hladkou neb vlnatou slupku, *b*) zda-li se pecka odděluje od dužniny neb ne:

I. Vlnaté plody s odlučitelnou dužninou, zvané pravé broskve.

II. Vlnaté plody s neodlučitelnou dužninou, zvané tvrdky.

III. Hladké plody s odlučitelnou dužninou, zvané nektarinky.

IV. Hladké plody s neodlučitelnou dužninou, zvané brugnolky.

Každá tato třída dělí se dle velkosti květu na 3 podřády:

1. řád: s velkým, 2. s prostředním a 3. s malým květem.

Jelikož ale tento příznak na zralých plodech rozeznati nelze, určil se za příznak řádu bod pestíkový a sice:

1. Plody s prohloubeným bodem pestíkovým.
2. „ se zárovným „ „
3. „ s vyzdviženým „ „

Každý z těchto řádů dělí se dle barvy dužniny na 3 podřády:

a) plody se světlou dužninou; tato musí býti: bílá, bledožlutá, bledorůžová nebo zelená.

b) plody se žlutou dužninou; tato musí býti úplně žlutá, nikoliv však jen okolo pecky.

c) plody s červenou dužninou; tato musí býti celá červená, nikoli však jen okolo pecky.

Soustavy meruněk.

I. Obyčejné staré pomologické rozdělení jest:
1. tř. Meruňky se sladkým mandlovým jádrem.
2. „ „ s hořkým „ „

II. Soustava anglická.

Sestavena ve společné zahradě Londýnské.

Dle této dělí se: 1. dle velkosti květu: *a*) velký, *b*) malý květ. 2. Dle barvy plodu: zda-li bledý, tmavožlutý, červený, oranžový neb purpurový. 3. Je-li pecka otevřena či ne. 4. Je-li jádro hořké nebo sladké.

III. Soustava Dra. Hocka.

Sestavena r. 1875., dělí se na 2 třídy.

I. Meruňky s hořkým mandlovým jádrem.

II. „ se sladkým „ „

Řády jsou: 1. s uzavřenou peckou, 2. s otevřenou peckou.

Podřády: *a*) s odlučitelnou, *b*) s neodlučitelnou dužninou.

Dále by se mohly děliti dle barvy: na žluté a červené, dle tvaru: ploché, kulaté a oválné.

Soustava mandlí.

Tyto se dělí: I. na mandle s tvrdou slupkou, II. mandle s měkkou slupkou.

Dr. Hock rozdělil je v r. 1875. následovně:

I. Mandle s tenkou houbovitou obálkou.

II. „ s tlustou šťavnatou „

Dále pak: 1. mandle se sladkým jádrem.

2. „ s hořkým „

Podřády: zda-li slupka tvrdá neb měkká.

Soustava vlašských ořechů.

Tyto se rozpadají na 4 třídy: I. Malé a prostřední kamenáče; II. malé a prostřední papírky; III. tvrdé křapáče; IV. měkké křapáče.

Soustava vlašských kaštanů.

Tyto se dělí následovně:

I. Kulaté malé kaštany neb maronky.
II. Podlouhlé „ „ „ „
III. Kulaté velké „ „ „
IV. Podlouhlé „ „ „ „

Soustava lískových ořechů.

I. Soustava Christova.

Sestavena v r. 1802.; dle této se rozpadají na 3 třídy.

I. Panenské ořechy s krátkou šešulkou a velkým štítkem.

Řády jsou: 1. ploché panenské ořechy, 2. dlouhé panenské ořechy.

II. Lambertské ořechy s dlouhou šešulkou a velkým štítkem.

III. Obyčejné lískové ořechy s dlouhou šešulkou a malým štítkem.

II. Soustava Bitnerova.

Sestavena r. 1810., dělí se následovně:

I. Panenské ořechy, též španělskými zvané; k této třídě čítáme ony ořechy, které již Římané pěstovali a nux pontica jmenovali.

Jmenovitě pěstovaly se ve Španělsku; příznaky této třídy jsou: slupka tenká, dřevnatá, jádro vyplňuje celou skořápku a jest pokožkou potaženo; podoba jich je pak hranatá nebo plochá, nikdy nebývají šešulkou zakryty.

Řády jsou: 1. ploché, 2. podlouhlé panenské ořechy.

II. Lambertské ořechy neboli vousaté ořechy; jméno obdržely od podoby vousů, které se v 30leté válce nosily. Podoba jest končitá neb zakulacená, slupka měkká, jádro jemné, obyčejně červenou pokožkou pokryté; šešulka přilehá na plod a vždy ji přesahuje.

III. Obyčejné lískové ořechy, mají tvrdou slupku, jádro v silné pokožce a volnou nepřilehající šešulku, štítek pak o mnoho menší, než u druhů předešlých.

III. Soustava Dittrichova.

Dělí lískové ořechy na 4 třídy:

I. Španělské ořechy neboli kulaté panenské ořechy.

II. Panenské ořechy neboli dlouhé panenské ořechy.

III. Pravé panenské ořechy neboli Lambertské.

IV. Obyčejné lískové ořechy.

Řády jsou: 1. ořechy s tvrdou slupkou, 2. ořechy s měkkou slupkou.

IV. Soustava Dra. Hocka.

Sestavena r. 1875., dělí se následovně:

I. Sem náležejí ořechy s malou neb s plodem zárovnou šešulkou.

II. Sem náležejí ořechy s dlouhou šešulkou.

Soustava fíků.

I. Soustava Christova.

Tento dělí fíky následovně: I. Fíky s červenou dužninou. II. Fíky se zelenou dužninou. III. Fíky se žlutou dužninou.

II. Soustava Dra. Hocka.

Sestavena r. 1875.; dle této rozpadají se fíky následovně:

I. tř. Fíky kulaté, kulovité neb kruhovité.

II. „ „ dlouhé, hruškovité neb vejčité.

Řády jsou: 1. Fíky s tmavou slupkou, 2. fíky se světlou slupkou. *a*) Plody s červenou dužninou, *b*) fíky s bělavou, žlutavou neb zelenavou dužninou.

Soustava srstek.

I. Soustava Dittrichova.

Dělí se na 4 třídy: I. červené nebo hnědočervené srstky; II. bělavé srstky; III. zelené srstky; IV. žluté srstky.

II. Soustava Dra. Hocka.

Dělí se následovně: I. červené; II. bílé; III. žluté; IV. zelené plody.

Dále dělí se na 2 řády: 1. řád kulaté či kulovaté,

2. podlouhlé neb vejčité plody. Každý řád dělí se opět na 3 podřády: *a)* hladké, *b)* vlnaté *c)* chloupkovité plody.

III. Soustava Pansnerova.

Dle této dělí se srstky dle barvy na 4 třídy, dle povlaku na 3 řády a dle tvaru na 6 podřádů.

I. Červené srstky; II. zelené srstky; III. žluté srstky; IV. bílé srstky. 1. řád: hladké plody, 2. vlnaté plody, 3. chloupkovité plody. Podřády: *a)* kulaté, *b)* kulovité, *c)* elliptické, *d)* podlouhlé, *e)* vejčité, *f)* hruškovité plody.

IV. Anglická soustava.

Tato dělí se 1. dle barvy: zda-li červená, bílá, žlutá neb zelená jest;

2. dle pokožky: na hladké, vlnaté, a chloupkovité plody;

3. dle dobroty: zda-li velmi dobré, dobré neb méně dobré jsou;

4. dle vzrůstu: zda-li vzhůru stojící neb svislé větve jsou.

Soustava meruzalky č. rybízu.

Ten dělí se botanicky 1. na Ribes rubrum a 2. Ribes nigrum.

Všeobecně dělí se Ribes rubrum následovně:

I. Meruzalka s tmavočervenými plody.
II. Meruzalka s růžovými neb bledočervenými plody.
III. Meruzalka s pruhovanými plody.

IV. Meruzalka se žlutými neb bílými plody.

Ribes nigrum dělí se: I. na černé plody; II. na ambrobarevné plody.

Soustava malin.

Tyto dělí se především, rodí-li jednou neb dvakráte za rok, a rozpadají dle toho na 8 tříd:

I. Jednou za rok nesoucí červené maliny.
II. „ „ „ „ žluté „
III. „ „ „ „ bledě růžové maliny.
IV. „ „ „ „ černé „
V. Dvakrát neb víckrát za rok nesoucí červené mal.
VI. „ „ „ „ žluté „
VII. „ „ „ „ bledě růžové maliny.
VIII. Dvakrát neb víckrát za rok nesoucí černé maliny.

Soustava Dra. Hocka.

Tato dělí maliny I. na takové, které v letě ovoce přinášejí, II. takové, které v podzimku ovoce přinášejí.

Dle barvy na 3 řády: 1. černé, 2. červené, 3. žluté maliny.

Soustava vinné révy.

I. Soustava Christova.

Sestavena r. 1810.; dle této se dělí réva vinná na 7 tříd:

I. Ušlechtilé; II. muskátové; III. cibeby; IV. malvazír; V. hrozny s prostředně velkými malvicemi; VI. hrozny s velkými kulatými malvicemi; VII. hrozny s velkými podlouhlými malvicemi.

II. Soustava anglická.

Sestavena r. 1831. a jsou pro určování révy vinné následující příznaky:

1. Barva: totiž jsou-li hrozny černavé, zelenavé, bledé, tmavé, purpurové, bílé, žluté neb přičervenalé.

2. Jakosť: zda-li velmi dobré, prostřední neb špatné jsou.

3. Tvar malvic: zda-li kulaté neb podlouhlé jsou.

4. Dle povahy hroznu: zda-li řídký, hustý, dlouhý neb malý jest.

5. Dle slupky malvic: zda-li s tenkou neb s tlustou slupkou.

III. Soustava Finttelmannova.

Sestavena r. 1838.; dle této dělí se vinna réva na 2. třídy:

I. Hrozny s kulatými malvicemi; II. hrozny s podlouhlými malvicemi. Každa třída dělí se na 4 řády:

1. Hrozny s řídkým hřebenem a velkými postranními větvemi.

2. Hrozny s řídkým hřebenem a malými postranními větvemi.

3. Husté hrozny s velkými vedlejšími větvemi.

4. Husté hrozny s malými vedlejšími větvemi.

Každý řád dělí se na 3 podřády: 1. na modré, 2. červené, 3. žluté, zelené neb bledobarvé.

IV. Soustava Trummerova.

Sestavena r. 1841.; dle této dělí se hrozny následovně:

a) na plody s bílými, žlutými neb zelenými malvicemi;

b) na plody s červenými neb šedočervenými malvicemi;

c) plody s červenomodrými, tmavomodrými a černomodrými malvicemi.

Každá tato skupina dělí se dle tvaru na 3 třídy a totiž:

I. Hrozny s kulatými malvicemi; II. hrozny s podlouhlými neb vejčitými malvicemi; III. hrozny s dlouhými neb válcovitými malvicemi. Řády jsou: 1. velké, 2. prostřední, 3. málé malvice.

V. Soustava Bronnerova.

Tento dělí hrozny na 3 třídy, každou třídu na 4 řády:

I. Hrozny s kulatými malvicemi; II. hrozny s podlouhlými malvicemi; III. hrozny s dlouhými malvicemi.

Řády jsou: 1. s plstnatým, 2. s vlnatým, 3. s chloupkovitým, 4. s hladkým listem.

VI. Soustava Lieglova.

Sestavena r. 1841.; tato pozůstává z 2 tříd, 2 řádů a 3 podřádů:

I. Řídké hrozny; II. husté hrozny. 1. řád hrozny s kulatými malvicemi, 2. řád s podlouhlými malvicemi. Podřády: *a*) modré, *b*) červené, *c*) zelené hrozně.

VII. Soustava Meckerova.

Sestavena r. 1841.; dle této dělí se hrozny následovně:

I. Hrozny s kulatými malvicemi; II. Hrozny s podlouhlými malvicemi.

Řády jsou: 1. Hrozny s velkými, 2. hrozny s prostředními, 3. hrozny s malými malvicemi.

VIII. Soustava svob. pána z Babo.

Sestavena r. 1844.; dle této dělí se hrozny v: 1. s bílými neb červenými malvicemi, 2. s modrými neb černými malvicemi. Dále se dělí na 3 třídy:

I. Hrozny s dlouhými malvicemi; II. hrozny s podlouhlými malvicemi; III. hrozny s kulatými malvicemi.

Řády jsou: 1. s plstnatým, 2. s vlnatým, 3. se skoro hladkým listem. Podřády jsou: *a*) s kulatým, *b*) s polokulatým, *c*) se špičatým listem.

IX. Soustava Dovningsova.

Sestavena r. 1852.; dle této dělí se hrozny na 3 třídy:

I. Hrozny s tmavočervenými, pruhovanými neb černými malvicemi.

II. Hrozny se žlutými neb bílými malvicemi.

III. Hrozny se světločervenými neb růžovými malvicemi.

X. Soustava Bernharda a Marka.

Sestavena r. 1870.; tato se dělí následovně:

I. Hrozny s kulatými malvicemi; II. hrozny s vejčitými malvicemi; III. hrozny s dlouhými malvicemi.

Každá třída dělí se na 3 řády: 1. Hrozny s velkými malvicemi, 2. s prostředně velkými, 3. s malými malvicemi.

Dále se dělí na 8 podřádů: *a*) révy s hladkým tříla-ločným listem, *b*) révy s hladkým pětilaločným listem, *c*) révy s chloupkovitým tříla-ločným listem, *d*) révy s chloupkovitým pětilaločným listem, *e*) révy s vlnatým tříla-ločným listem, *f*) révy s vlnatým pětilaločným listem, *g*) révy s plstnatým tříla-ločným listem, *h*) révy s plstnatým pětilaločným listem.

XI. Soustava Oberlinova.

Sestavena r. 1874., dělí se následovně:

I. Hrozny s podlouhlými hruškovitými neb dlouhými malvicemi.

II. Hrozny s podlouhlými neb okrouhlými malvicemi.

III. „ s kulatými neb sploštělými malvicemi.

Dále dělí se: 1. na révy s plstnatým listem, 2. révy s vlnatým listem, 3. révy s hladkým listem.

XII. Soustava Dra. Hocka.

Tato dělí se na 2 třídy, totiž: I. Hrozny s kulatými neb okulacenými malvicemi; II. hrozny s podlouhlými malvicemi. Každá tato třída se dělí na:

1. Hrozny s černými neb purpurovými, 2. s červenými neb pruhovanými, 3. s bílými, žlutými neb zelenými malvicemi.

Dále dělí se na: *a*) muskátové okořeněné hrozny, *b*) neokořeněné hrozny.

XIII. Soustava dvojitá Lukassova.

Sestavena r. 1875.; tato se dělí na:

a) tvar malvic; tento může býti kulatý, oválný neb podlouhlý;

b) barvu malvic; tato může býti zelená, žlutá, šedá, červená, modrá neb černá.

c) velkosť malvic; tyto dělí se opět na velké, prostřední neb malé;

d) dobu uzrání; rozeznáváme: ranné, prostředně ranné a pozdní.

Z těchto spojených příznaků pozůstává umělá Lukassova soustava, která se dělí do 15 tříd:

I. Kulaté zelené hrozny.
II. „ žluté „
III. „ šedé „
IV. „ červené „
V. „ modré neb černé hrozny.
VI. Oválné zelené hrozny.

VII. Oválné žluté hrozny.
VIII. „ šedé „
IX. „ červené „
X. „ modré neb černé.
XI. Dlouhé zelené hrozny.
XII. „ žluté „
XIII. „ šedé „
XIV. „ červené „
XV. „ modré neb černé hrozny.

Každá z těchto tříd dělí se na 3 řády, totiž:

1. Hrozny s velkými malvicemi.
2. „ s prostředními „
3. „ s malými „

Každý z těchto řádů dělí se opět na 3 podřády:

a) Ranně zrající hrozny:
b) prostředně ranně zrající hrozny;
c) pozdě zrající hrozny.

Přirozená soustava.

Tak jako při každé Lukassově soustavě umělá i přirozená soustava se nachází, tak tomu i u vinné révy, kde jedno druhé doplňuje, podporuje a zdokonaluje.

Při soustavě této dělí se hrozny dle vnitřních příznaků, totiž:

a) dle chuti malvic; totiž je-li okořenělá sladká, sladká muskátová, čistě sladká neb málo sladká, málo okořenělá neb vodnatá;

b) dle tuhosti malvic; zde rozeznáváme: šťavnaté a masité;

c) dle doby uzrání: ranně, prostředně a pozdě zrající hrozny.

Dle těchto příznaků rozpadají se hrozny na 6 tříd, každá třída na 2 řády a 3 podřády.

I. Okořenělé hrozny; sem náležejí takové, které čistě okořenělou dužninu mají, která však muskátová býti nesmí.

II. Muskátové hrozny; sem náležejí takové, které se svou muskátovou chutí vyznamenávají.

III. Ušlechtilé sladké hrozny; sem náležejí všechny sladké hrozny beze všeho okořenění.

IV. Ušlechtilé vinné hrozny; sem náležejí všechny sladké hrozny s malou příchutí.

V. Vlastní vinné hrozny; jsou takové, které pro svou okořenělou chuť lépe pro lisování než pro tabuli se hodí.

VI. Tržní hrozny; sem náležejí veškeré obyčejné hrozny, které se svou velkostí a barvou vyznamenávají, avšak méně chutnými jsou.

Každá z těchto 6 tříd dělí se dle povahy dužniny na 2 řády:

1. šťavnaté, 2. masité malvice. Každý řád opět na 3 podřády:

a) ranně, *b*) prostředně, *c*) pozdě zrající hrozny.

Soustava jahod.

Jahody dělí se dle Bernharda na 7 tříd, totiž:
I. nachové; II. červené; III. ananasové; IV. chylirské; V. pižmové; VI. zelené a VII. lesní jahody.

Soustava moruší.

Tyto se dělí:
I. na bílé, II. červené, III. černé.